

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

на засіданні Вченої ради
НПУ імені М.П. Драгоманова

«24» листопада 2022 р.

Протокол № 5

Проректор з навчально-
методичної роботи

проф. Вертигуб Р. М.

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

ХУДОЖНЯ ПРАЦЯ ТА ОСНОВИ ДИТЯЧОГО ДИЗАЙНУ

освітньо-професійної програми
Дошкільна освіта

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

галузі знань   **01 Освіта/Педагогіка**

спеціальності   **012 Дошкільна освіта**

Шифр за навчальним планом   **ПП 2.14**

Київ 2022

Розробники програми:

Козак Тетяна Валентинівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти УДУ імені Михайла Драгоманова

Рецензенти:

Левінець Наталія Валентинівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти НПУ імені М.П. Драгоманова

Цюняк Оксана Петрівна, доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки початкової освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Матішак Марина Василівна, кандидат педагогічних наук, викладач кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Обговорено та рекомендовано до видання на засіданні Науково-методичної ради НПУ імені М.П. Драгоманова «22» серп. 20 22 року, протокол № 1

Голова НМР _____

проф. Вернидуб Р.М.

I. Пояснювальна записка

Програма нормативної навчальної дисципліни **Художня праця та основи дитячого дизайну** складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців освітнього рівня бакалавр, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 012 Дошкільна освіта. Специфіка опанування студентами змістом дисципліни полягає у засвоєнні теоретичних психолого-педагогічних засад художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку; технологій ручної та механічної обробки різних матеріалів; способів конструювання та художньо-декоративного оформлення виробів; методики навчання дизайну в художньої праці для дітей дошкільного віку.

Предмет вивчення дисципліни – процес трудового та естетичного виховання; мета, завдання, зміст, форми та методи організації художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку.

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальний матеріал курсу спирається на базові положення педагогіки загальної, педагогіки дошкільної, загальної та дитячої психології про роль діяльності у розвитку особистості дитини-дошкільника та психології творчості про специфіку дитячої художньо-конструктивної творчості та особливості її активного розвитку.

Метою навчальної дисципліни є підготовка студентів-майбутніх вихователів як висококваліфікованих фахівців, здатних до організації та проведення занять з художньої праці в дошкільних навчальних закладах; до створення умов для гармонійного художньо-естетичного розвитку особистості дитини дошкільного віку.

Завдання вивчення студентами курсу визначаються вимогами освітньо-кваліфікаційної характеристики бакалавра, а також специфікою майбутньої професійної діяльності і полягають у наступному:

- формування у студентів інтересу до декоративно-прикладного мистецтва, дизайн-діяльності, активне залучення їх до художньо-творчої роботи;
- розвиток естетичного сприймання, образного, творчого мислення, творчих здібностей, підвищення загальної естетичної культури студентів;
- розширення полікультурного світогляду;
- оволодіння студентами системою теоретичних та методичних знань, формування професійно-виконавчих (методичних, зображувальних, конструктивних, художніх тощо) умінь та навичок;
- формування професійної готовності майбутніх вихователів до проведення занять з художньої праці у різних вікових групах;
- формування здатності до створення естетично привабливого дитячого середовища.

Основні результати навчання і компетентності, згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

№ з/п	Програмні результати навчання	Компетентності
1.	ПР-01. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.	ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та

		невизначеністю умов.
2.	ПР-20. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.	КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
3.	ПР-22. Дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку.	КЗ-9. Здійснення безпечної діяльності.
4.	ПР-15. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.	КС-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).

II. Орієнтовний тематичний план

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС 90 годин.

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин денна форма навчання					Кількість годин заочна (вечірня) форма навчання				
		Аудиторні	Лекції	Практичні	Лабораторні	СРС	Аудиторні	Лекції	Практичні	Лабораторні	СРС
Модуль I. Теоретичні й дидактичні основи художньої праці та організація художньої праці та дизайну з дітьми дошкільного віку.											
1.	Роль художньої праці у всебічному розвитку дитини дошкільного віку.		6			4		2			8
2.	Психолого-педагогічні основи художньо-конструювальної діяльності дітей дошкільного віку.		2			4					8
3.	Дизайн. Дитячий дизайн: види та сутність.		2			4	2				8
4.	Дидактичні основи роботи з дітьми у галузі художньої праці та художнього конструювання (дизайну).		2			4	2				8
Модуль II. Робота з папером, картоном, природним матеріалом.											

5.	Техніка трафарету, штампу і шаблону в процесі обробки паперу і картону. Розробка дизайн-проектів.			2		8			2		8
6.	Аплікація. Вирізування симетричних та асиметричних форм, плетіння килимків.			2		8					8
7.	Конструювання з квадрату поділеного на 16 частин.			2		8					8
8.	Виготовлення виробів в техніці пап'є - маше.			2		8			2		8
9.	Етно-дизайн при виготовленні ялинкових прикрас (плоскі ялинкові прикраси). Виготовлення об'ємних ялинкових прикрас.			2		8					8
10.	Ознайомлення з природним матеріалом, який використовується в аплікації (листя, квітів, насіння овочів, фруктів тощо) в процесі навчальної дизайн-діяльності.			2		8			2		10
11.	Конструювання іграшок з непридатних дріб'язкових матеріалів.			2		1 2					12
Разом:				10	14	76			6	6	78

III. Зміст навчальної дисципліни за модулями і темами:

Модуль 1. Теоретичні й дидактичні основи художньої праці та організація художньої праці та дизайну з дітьми дошкільного віку

Тема 1. Роль художньої праці у всебічному розвитку дитини дошкільного віку

Психолого-педагогічні основи художньої праці. Аналіз змісту Базового компонента та програм дошкільної освіти щодо визначення основних підходів до розвитку дитини дошкільного віку в художньо-продуктивній праці. Значення художньої праці для всебічного розвитку дитини дошкільного віку. Предмет і завдання курсу «Художня праця та основи дизайну».

Тема 2. Психолого-педагогічні основи художньо-конструювальної діяльності дітей дошкільного віку

Художня праця як засіб формування творчої особистості дитини. Розвиток психічних процесів дитини засобами художньої праці. Сприймання як основа занять дітей художньо-конструювальною діяльністю. Розвиток сенсомоторики та координації рухів дитини у процесі занять художньою працею.

Тема 3. Дизайн. Дитячий дизайн: види та сутність

Дизайн як засіб збагачення духовного світу людини. З історії розвитку дизайну. Види дизайну та їх характеристика. Дитячий дизайн. Види дитячого дизайну та їх характеристика. Особливості використання основ дизайну у роботі з дошкільниками

Тема 4. Дидактичні основи роботи з дітьми у галузі художньої праці та художнього конструювання (дизайну).

Поняття про колір та його властивості. Основні закони Принципи організації роботи з дошкільниками у галузі художньої праці та художнього конструювання (дизайну). Форми навчання дошкільників художньої праці та основ дизайну. Методи навчання дошкільників художньої праці та основ дизайну. Роль вправ і творчих завдань у навчанні дошкільників художньої праці. Аналіз дитячих робіт з художньої праці.

Модуль II. Робота з папером, картоном, природним матеріалом

Тема 1. Техніка трафарету, штампу і шаблону в процесі обробки паперу і картону. Розробка дизайн-проектів

«Художня праця та основи дизайну» як навчальний предмет. Організація навчальної роботи в майстерні. Техніка безпеки. Використання матеріалів для виготовлення клеючих сумішей: крохмалі, пшенична мука, столярний клей. Якість і недоліки різних видів клею.

Короткі відомості з історії виникнення паперу та розвитку паперової промисловості. Виробництво паперу і картону на Україні. Сучасні машини і обладнання паперових підприємств. Використання паперу в різних галузях господарства.

Поняття про трафарет, шаблон, штамп. Використання трафарету, штампу і шаблону в окремих галузях виробництва поліграфічної, текстильної, художньої, будівельної промисловості. Використання трафарету, штампу і шаблону в практиці масового виготовлення наочних посібників, ігор, іграшок, костюмів і головних уборів для свят і творчих ігор.

Тема 2. Аплікація. Вирізування симетричних та асиметричних форм, плетіння килимків.

Поняття про аплікацію. Використання аплікації в дитячому садку при створенні картин орнаментів, прикрашенні альбомів, наочних посібників, при виготовленні дидактичного матеріалу, іграшок. При оформленні стендів.

Матеріали для аплікації: папір, природні матеріали (солома, засушені рослини, насіння, кора дерев, тополиний пук). Матеріали для фону: глянцевого, оксамитовий, шагреновий, тиснений, срібний, бронзовий напір, картон, планшети та ін. Клеючі суміші. Обладнання.

Тема 3. Конструювання з квадрату поділеного на 16 частин.

Папір і картон придатні для виготовлення об'ємних виробів. Специфіка роботи з картоном. Прості об'ємні вироби із смужок паперу, квадратних, прямокутних листів. Об'ємні вироби з квадратного листка, поділеного на 16 частин. Об'ємні вироби прямокутної, циліндричної форми. Склеювання за допомогою зубчиків і прямокутних відгинів. Оформлення об'ємних виробів аплікацією з кольорового паперу. Використання об'ємних виробів як ігрового матеріалу.

Тема 4. Виготовлення виробів в техніці пап'є-маше.

Поняття рельєф (барельєф, горельєф). Застосування пап'є-маше в декоративно-прикладному мистецтві. Обладнання, інструменти та пристосування для роботи з пап'є-маше. Матеріали. Організація робочого місця. Виконання рельєфів та об'ємних форм за моделлю та формою: виклеювання, сушіння, зняття копії з форми, монтаж виробу. Грунтування, шліфування та оздоблення виробу (передача різних фактур, фарбування і розпис).

Тема 5. Етно-дизайн при виготовленні ялинкових прикрас (плоскі ялинкові прикраси). Виготовлення об'ємних ялинкових прикрас.

Виготовлення ялинкових прикрас з різних матеріалів. Короткі методичні відомості про організацію роботи дітей по виготовленню різних прикрас.

Ялинкові прикраси: прапорці - підвісні і на паличках, прості і фігурні, односторонні і двосторонні, одноколірні і різнокольорові; зірки (4-6-8-кутні); сніжинки; підвіски з частин круга; гірлянди - без клею, на одній або двох нитках; ланцюжки; іграшки площинні. Іграшки за готовими викройками. Ялинкові прикраси: напівоб'ємні – на конусі; об'ємні – циліндричні, конічні. Інноваційні технології у виготовленні ялинкових прикрас.

Тема 6. Ознайомлення з природним матеріалом, який використовується в аплікації в процесі навчальної дизайн-діяльності.

Знайомство з природним матеріалом, який використовується в аплікації: солома, засушені рослини, квіти, тополиний пух, насіння, лушпина часнику, цибулі, кора дерев, шкірка апельсина, мандарина, ячної шкарлупи та ін. Заготівля соломи. Засушування листків квітів із збереженням їх природних кольорів, форми. Зберігання природних матеріалів.

Використання аплікації із засушених рослин в дитячому садку в наочних посібниках, при оформленні листівок, групових кімнат.

Аплікація: предметна, сюжетна і декоративна. Аплікація з цілих форм рослин та їх частин, з форм вирізаних з рослин. .

Різноманітність природного матеріалу: шишки, жолуді, кісточки, шкаралупа грецького горіха, кора, береста, гілки. Збір природного матеріалу, заготівля, зберігання. Інструменти, що використовуються при обробці природного матеріалу. Прийоми обробки: різання, розпилювання, стругання, свердління, розпарювання, згинання, склеювання, випалювання. Склеювальні суміші для роботи з природного матеріалу.

Художнє плетіння з природного матеріалу. Види плетіння в залежності від матеріалу: лозоплетіння, рогозоплетіння, плетіння з соломи, з обгорток качанів, кукурудзи, трави.

Тема 7. Конструювання іграшок з непридатних дріб'язкових матеріалів (меблі, транспорт).

Матеріали для конструювання: сірникові коробки, катушки, дріт, шнурки, поролон, гудзики, побутовий посуд з полімерів, папір, бляха. Прийоми виготовлення деталей для майбутнього виробу; заклеювання прямокутниками і смужками з паперу. Декоративне оформлення виробів кольоровим папером, шнурком, дротом. Використання виробів з непридатних дріб'язкових матеріалів в дитячому садку.

Поняття утилізованої пластмасової продукції. Виготовлення сувенірів з поролону, пластмас та інших матеріалів. Ознайомлення з різними матеріалами, що використовуються для виготовлення сувенірів. Типологія сувенірів. Виготовлення сувенірів із застосуванням різноманітних технік.

IV. Засоби діагностики успішності навчання

Формами та методи поточного контролю є методи усної (опитування) та письмової перевірки (тестові завдання, творчі проекти).

Тематичний контроль – написання тестових контрольних робіт по завершенню вивчення навчального матеріалу певного модуля.

V. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Поточна успішність – 60 балів

Екзамен – 40 балів

VI. Інформаційні джерела для вивчення курсу

Основні

1. Ботюк О.Ф. Конструювання з паперу методом орігамі: Навч. -метод. Посібник. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан. 2008. 64 с.

2. Веремійчик І.М. Творчість на кінчиках пальців: Навч.-метод. Посібник. Тернопіль: Мальва ОСО, 2004. 108 с.

3. Дробчак Я. Листівки-саморобки як засіб розвитку творчості. Початкова школа. 2006. № 3. С. 25-26.
4. Дитина. Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В. О. Огнев'юк ; авт кол.: Г. В. Беленька та ін. ; наук. ред. Г. В. Беленька, М. А. Машовець ; Мін-во осв. і науки України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – 304 с.
- 5.
6. Калуська Л.В. Вибрані дидактико-методичні матеріали у 2-х книгах для працівників дошкільного закладу. Книга 1. Тернопіль: Мандрівець, 2008. 320 с.
7. Каппалова Н.М. Гурткова робота з аплікації та оригамі. Тернопіль: Мандрівець, 2008. 80 с.
8. Романцов С. Народне мистецтво витинанки. Початкова школа. 2005. № 7. С. 22-23.
9. Художня праця та основи дизайну: Навч. посіб. Ніжин. Вид-во НДУ ім. М. Гоголя. 2016. 201 с.

Допоміжні

1. Дубровская Н.В. Приглашение к творчеству. СПб.: Детство-Пресс. 2004.
2. Клиентов А.Е. Народные промыслы. М.: Белый город. 2006.
3. Станкевич М.С. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів: Світ, 1993.
4. Шумаков Ю.В., Шумакова Е.Р. Оригами – чудеса из бумаги. Учебное пособие. Ростов на Дону. 1997. 104с.

Інформаційні ресурси

1. Державний Базовий компонент дошкільної освіти в Україні (нова редакція) [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://osvita.kr-admin.gov.ua>.
2. Міністерство освіти науки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://mon.gov.ua/ua>